

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013, Dep
0030 OSLO
postmottak@kld.dep.no

Saksbehandler: Kari Anne K. Wilberg
Telefon: 990 14 262
E-post: kaw@nsg.no
Vår referanse: 14/1215/06/kakw
Deres referanse:

Tilbakemelding på faggrunlaget for ulv, ulvesonen og bestandsmål for ulv

Norsk Sau og Geit sitt standpunkt til ulv og ulvesone i Norge

Norsk Sau og Geit ser det ikke som mulig å ha ulv i Norge hvis en skal opprettholde en levedyktig utmarksbeitenæring i landet. Beitenæringas erfaring viser at det er viktig at beiteområdene holdes fri for ulv for å sikre saueneæringas fremtidige utmarksdrift. Stor innvandring av ulv fra svenske ulverevir, såkalt streifulv representerer et økende problem for beitenæringa i Norge. Beitenæringas erfaring er at soneforvaltningen vi har i dag ikke fungerer. De som beiter utenfor ulvesonen holdes ikke skadefri.

Norsk Sau og Geit aksepterer ikke at noen beitebrukere i landet skal være inkludert i en ulvesone. Beitebrukerne som i dag er en del av sonen er fratatt sine rettigheter til bruk av utmarksbeite tilknyttet eget bruk og blir slik sett «ofret» for at andre områder fortsatt skal kunne brukes til utmarksbeite. Det er ikke forenelig med ulv i Norge og utmarksbeiting.

Det poengteres at Norsk Sau og Geit ikke ser det som mulig å ha ulv i Norge hvis en skal opprettholde en levedyktig utmarksbeitenæring i landet.

Under kommer vi med nærmere tilbakemelding på selve rapporten.

Tilbakemelding på rapport – Faggrunnlag om bestandsmål for ulv og ulvesone

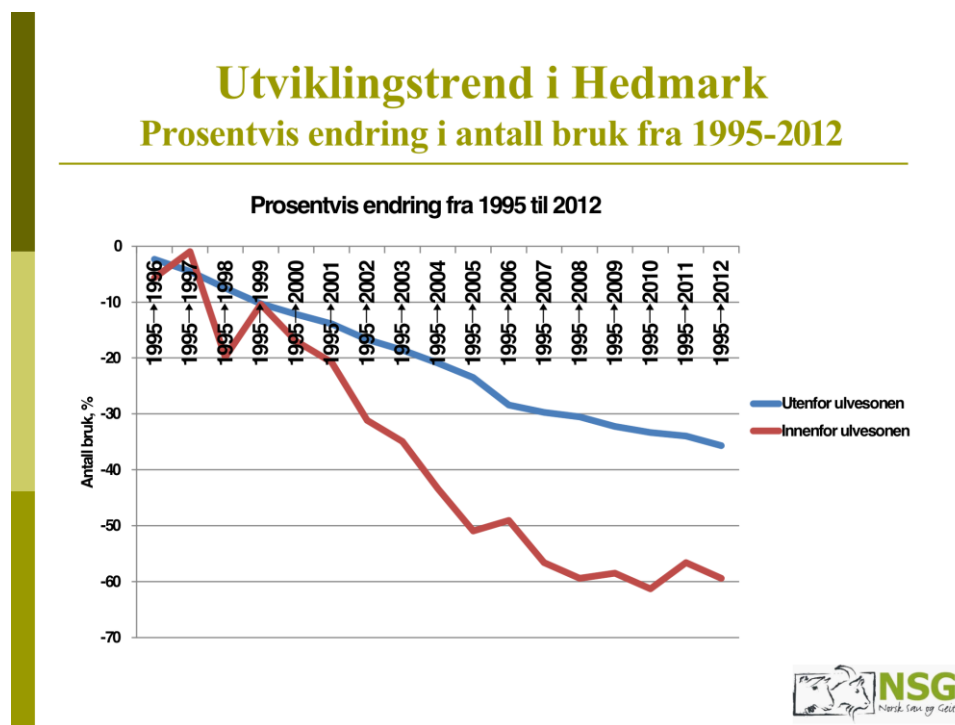
Norsk Sau og Geit mener faggrunlaget som her er blitt langt frem er for smalt. Det orienteres for dårlig om konfliktområdene rundt ulvesonen, og ulveforvaltning innenfor og utenfor ulvesonen. Det vises til forskning og spørreundersøkelser som er gjort om holdninger og konflikt rundt ulv m.m, men det er ikke lagt nok vekt på den faktiske og erfarte problematikken rundt ulv og ulveforvaltning i Norge.

Når man i rapporten snakker om utvikling av saueholdet i ulvesonen kap. 6.5, er ikke statistikken fra Organisert beitebruk (OBB) over antall sluppet/tapte dyr og tapsprosent benyttet. Det er kun benyttet tall fra produksjonstilskuddsregisteret som viser en utvikling i antall sau og antall bruk. I disse tallene, kommer det ikke frem hvor dyra beiter, bare i hvilken kommune gården er plassert.

NSG vil poengtere, noe som også trekkes frem i faggrunnlaget, kap. 6.5 side 25, ”Endringene i antall sau på utmarksbeite i ulvesonen i Hedmark er sterkere enn utviklingen for totalt antall sau i fylket. I følge fylkesmennene i Østfold og Akershus går det meste av sauen som det er gitt utmarksbeitetilskudd for på inngjerdet utmark i tilknytning til og kombinert med innmark.” Med andre ord ikke tradisjonell utmarksbeiting, som kommer frem i statistikk fra organisert beitebruk.

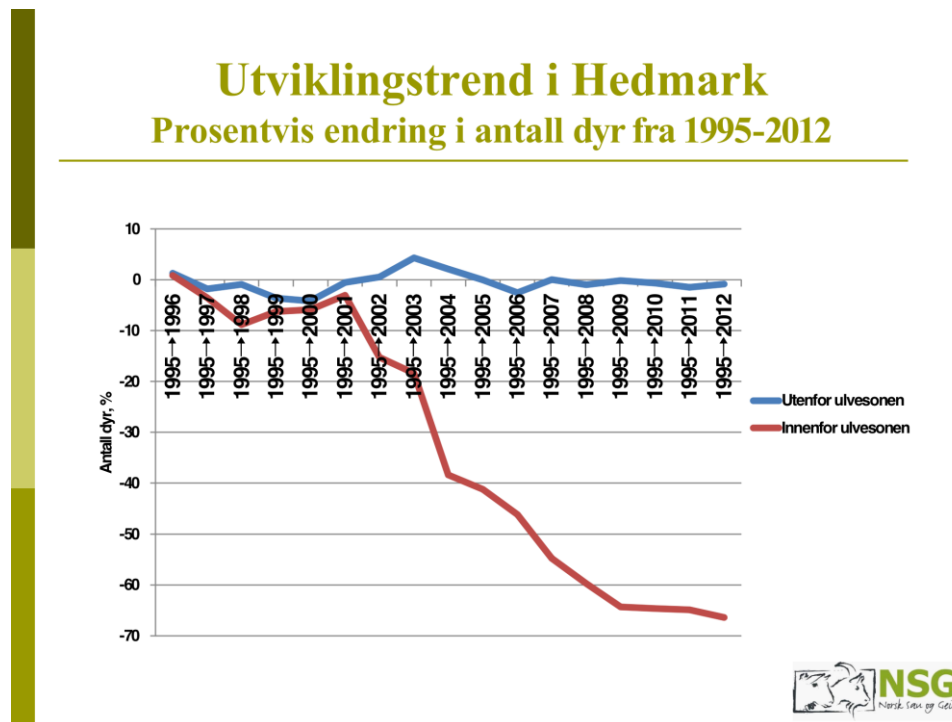
Videre er det også viktig å ha med seg at i faggrunnlagets fremstilling av tall fra produksjonstilskuddsregisteret, inngår kommuner som er delvis innenfor ulvesonen. Det burde vært gjort et skille mellom kommuner som er helt innenfor ulvesonen, delvis innenfor ulvesonen og utenfor ulvesonen for å fremstille dataene mest korrekt. Viser til figur 1 og 2, som ble lagt frem av Norsk Sau og Geit på *Beiteseminar med rovviltfokus* i 2013, for å vise utviklingen av sauehold i Hedmark innenfor og utenfor ulvesonen. Tallene er hentet inn fra produksjonstilskuddsregisteret. Kommunene som ble valgt ut er enten helt innenfor ulvesonen (Eidskog, Kongsvinger, Sør-Odal og Grue) eller helt utenfor ulvesonen (Folldal, Alvdal, Tynset, Tolga og Os).

I figur 1, ser vi en dramatisk nedgang i antall bruk med sau innenfor sonen mellom 1995 og 2012 en reduksjon på 59,4 %. I fagrapporten side. 25 kommer det frem at det har vært en reduksjon i antall bruk på 49 %. Her er som tidligere nevnt, også kommuner som ligger delvis utenfor ulvesonen tatt med. Utenfor ulvesonen i Hedmark viser figur 1, at det var en nedgang i antall bruk med sau på 35,7 %. Legg merke til at trenden med dramatisk endring i antall bruk med sau for alvor startet opp mellom 1999 og 2000 i kommunene innenfor ulvesonen.

Figur 1. Prosentvis endring i antall bruk med sau fra 1995-2012 (kilde: Produksjonstilskuddsregisteret).

I figur 2, ser vi prosentvis endring i antall vinterfôra sauer mellom 1995-2012. Kommunene utenfor ulvesonen ligger nord i fylket og er i dag viktige sauekommuner, her ser vi at antall vinterfôra sau har ligget forholdsvis stabilt mellom 1995 og 2012. Ser vi på kommunene som ligger innenfor ulvesonen har det vært en dramatisk nedgang av antall vinterfôrede sauer i den samme perioden, med en nedgang på hele 66,4 %, fra 4129 sau i 1995 til 1390 sau i 2012.

Figur 2. Prosentvis endring i antall vinterfôra sauer fra 1995-2012 (kilde: Produksjonstilskuddsregisteret).

Tapssituasjonen og utvikling av beitebruk

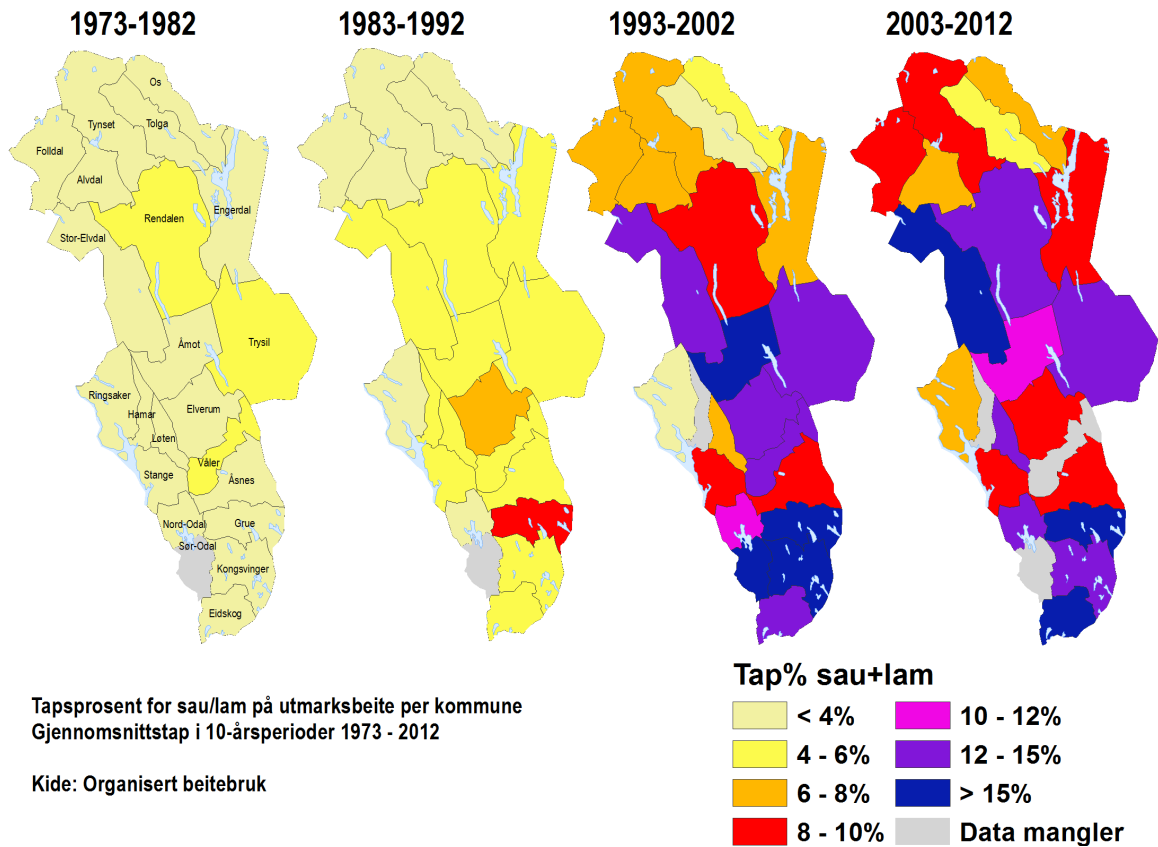
Vi er gjort kjent med at tallene fra Organisert beitebruk (OBB) er sendt til Landbruks og matdepartementet sammen med data fra produksjonstilskuddsregisteret og en beitekvalitetsvurdering innenfor ulvesonen. Likevel har Klima- og miljødepartementet valgt å ikke fremstille data fra OBB i rapporten. Tall fra OBB er offentlige data som belyser utviklingen for beitebruken, på bruker/beitelagsnivå, kommunevis og fylkesvis, og er derfor viktige grunnlagsdata for den vurderingen som skal tas i forbindelse med høringen om ulv.

For å få med en riktig utvikling av beitebruken og tapssituasjonen i et beiteområde er det viktig å se på lange tidsserier. I Hedmark har det vært rovvilt til stede i beiteområdene i flere ti-år. Under, i figur 3, ser dere kart basert på statistikk fra OBB tilbake til 1973, dette viser hvordan tapssituasjonen i Hedmark har utviklet seg frem til 2012. Ordningen med organisert beitebruk (OBB ble startet opp i samarbeid mellom Norsk Sau og Geit og Landbruks- og Matdepartementet tidlig på 70-tallet).

- 1973-1982 ligger det gjennomsnittlige tapet i de fleste Hedmarkskommunene på under 4 %, noe som er å anse som et normaltap.
- 1983-1992 har tapsprosenten til de fleste kommunene økt til mellom 4-6 %. I de nordligste kommunene ligger fremdeles tapsprosenten på under 4 %. I Grue kommune steg tapsprosenten til 8-10 %.
- 1993-2002 har de mest ulvetette områdene fått en tapsprosent på 12-15 %, men det er også kommuner med tapsprosent på over 15 %. Samtidig må man ha i bakhodet at

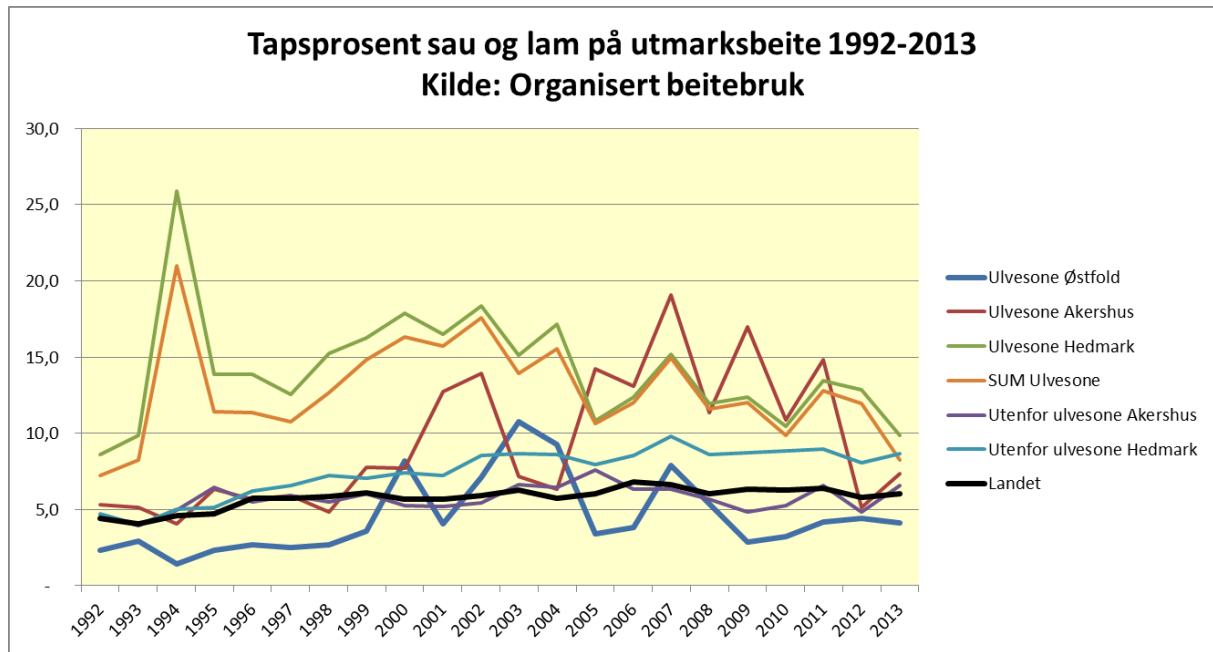
antall sau på utmarksbeite i ulvesonen reduseres rundt år 2003 jf. Figur 8 i faggrunnlaget.

- 2003-2012 de mest ulvetette områdene har en tapsprosent på 12-15 %, men også over 15 %. Andre områder igjen er tapsprosenten redusert til 8-10 % da det er færre dyr på utmarksbeite.

Figur 3: Kart basert på statistikk fra OBB fra 1973-2012 (OBB)

Figur 4 viser utvikling i tapsprosent på sau og lam på utmarksbeite fra 1992-2013, dette er også data hentet fra OBB. Vi ser at tapene innenfor ulvesonen har gått ned de senere årene, spesielt i Hedmark og Akershus, noe som skyldes at det så og si ikke er sau igjen på tradisjonelt utmarksbeite innenfor ulvesonen.

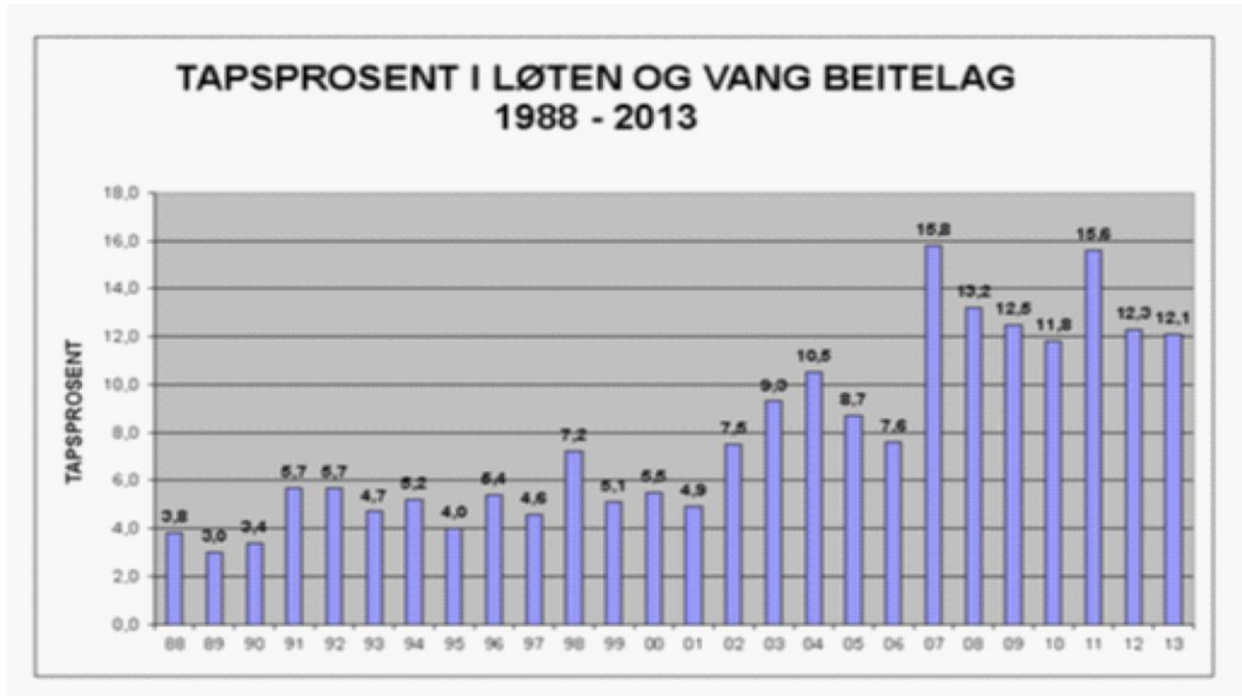

Figur 4. Tapsprosent på sau og lam på utmarksbeite 1992-2013 (OBB).

Beitebrukere utenfor ulvesonen holdes IKKE skadefrie, stor innvandring av ulv fra svenske ulverevir, såkalt streifulv representerer et økende problem for beitenæringa i Norge. Ulvene dukker gjerne opp i beiteområdene tidlig om våren når det fremdeles ligger snø på bakken. Fellingstillatelse gis stort sett først når ulvene har fått herje i saueflokkene på utmarksbeite. Erfaringsmessig vet både forvaltningen og beitebrukerne at det er svært vanskelig å felle ulv på barmark.

I faggrunnlaget på side 29, står det: ”Noen områder er mindre tapsutsatte, slik som for eksempel store deler av Buskerud. Dette blir feil, i år har det vært store tap forårsaket av ulv i Buskerud. Det er ikke sjelden at skader forårsaket av ulv rammer enkeltbesetninger, eller noen få besetninger. Oppland ligger også nær ulvesona, i 2013 var det enorme tap til ulv. Før beitesesongen 2014 ble det felt ulv før beiteslipp, noe som gjorde at ulveskadene ble redusert betraktelig i beitesesongen 2014. Ellers har beitebrukere i flere fylker, langt utenfor ulvesonen hatt tap av sau forårsaket av ulv.

I 2014 har det vært store skader forårsaket av ulv i beiteprioriterte områder i Hedmark, da kan vi nevne Stange og Løten, i tillegg til tilgrensende beiteprioriterte områder i Eidsvoll i Akershus. Dette er områder som så og si årlig har tap forårsaket av ulv. I figur 5, viser vi en oversikt over tapsprosent i Løten og Vang beitelag, som et supplement til figur 12. i faggrunnet. Figur 5 viser utviklingen av tapsprosent i beitelaget.

Figur 5. Tapsprosent i Løten og Vang beitelag 1988-2013 (kilde:OBB).

I figur 6, ser vi OBB rapportering på besetningsnivå i Eidsvoll beitelag etter beitesongen 2014. Oversikten viser store forskjeller i tap mellom hver enkelt besetning. Som vi ser av tabellen er det viktig å se på tapet på besetningsnivå. Tre brukere har mistet nær 50 % (se utheving av tapsprosent) av besetningen, mens andre er nede på normaltapsnivå.

Bruker nr:	Sluppet			Tapt			Taps %
	Søyer	Lam	Søyer og Lam	Søyer	Lam	Søyer og Lam	Søyer og Lam
1	92	151	243	26	90	116	47,7
2	84	162	246	3	26	29	11,8
3	63	65	128	8	22	30	23,4
4	56	73	129	4	29	33	25,6
5	95	156	252	2	11	13	5,2
6	20	34	54	2	21	23	42,6
7	247	395	642	0	20	20	3,1
8	46	89	135	2	6	8	5,9
9	130	234	364	5	21	26	7,1
10	22	29	51	0	1	1	2,0
11	8	7	15	4	3	7	46,7
12	58	83	141	2	10	12	8,5
13	11	23	34	0	0	0	0,0
14	80	140	220	2	3	5	2,3
15	92	124	216	0	1	1	0,5
16	38	67	105	1	2	3	2,9
17	8	9	17	0	1	1	5,9
18	8	6	14	0	0	0	0,0
Sum Eidsvoll Beitelag	1158	1847	2958	61	267	328	11,1

Figur 6. OBB rapportering fra Eidsvoll Beitelag etter beitesesongen 2014 (kilde:OBB).

Med hilsen

Tone Våg
styreleder

Lars Erik Wallin
generalsekretær